

REPUBLIKA E KOSOVËS - REPUBLIKA KOSOVO - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
USTAVNI SUD
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, dana 22. februara 2024
Br. Ref.: RK 2348/24

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI 215/23

Podnosilac

Gjylferije Mehana

**Ocena ustavnosti Presude Vrhovnog suda. br.
227/23, od 12. juna 2023. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Gresa Caka-Nimani, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija
Nexhmi Rexhepi, sudija i
Enver Peci, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podnela Gjyleferije Mehana iz Vučitrna (u daljem tekstu: podnositeljka zahteva). Podnositeljku zahteva zastupa Ahmet Gjinovci, advokat iz Prištine.

Osporena odluka

2. Podnositeljka zahteva osporava ustavnost Presude Vrhovnog suda Republike Kosovo [Rev. br. 227/23] od 12. juna 2023. godine (u daljem tekstu: Vrhovni Sud)
3. Osporenu presudu Vrhovnog suda [Rev.nr. 227/23] zastupnik podnositeljke zahteva je primio dana 12. jula 2023. godine .

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene Presude Vrhovnog Suda, kojom je, po navodima podnositeljke zahteva, došlo do povrede njenih prava i osnovnih sloboda koje su zagarantovane članom 24 [Jednakost pred zakonom], i članom 49 [Pravo na rad i obavljanje profesije]

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na stavovima 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članu 22. (Procesuiranje podnesaka) i članu 47. (Individualni zahtevi) Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon), kao i na pravilu 25. [Podnošenje podnesaka i odgovora] Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo br. 01/2023 (u daljem tekstu: Poslovnik o Radu).

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 2. oktobra 2023. godine, podnositeljka zahteva je podnela svoj zahtev pred Ustavnim sudom Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
7. Dana 5. oktobra 2023. godine, predsednica Suda je odlukom [Br. GJR.KI 215/23] imenovala sudiju Radmomira Labana za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje sastavljeno od sudija: Remzije Istrefi-Peci (predsedavajuća), Nexhmi Rexhepi i Enver Peci (članovi).
8. Dana 13. oktobra 2023. godine , Sud je obavestio zastupnika podnositeljke zahteva o registraciji zahteva.
9. Dana 13. oktobra 2023. godine, Sud je poslao jednu kopiju zahteva Vrhovnom sudu.
10. Dana 22. januara 2023. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno je iznelo preporuku Sudu da proglasi zahtev neprihvatljivim.

Pregled činjenica

11. Iz spisa predmeta proizilazi da je podnositeljka zahteva bila zaposlena u NKP "Higijeno -Tehnika" sada RKUO Priština sa sedištem u Prištini od 29.3.1986. godine na radnom mestu "Računovođa osnovnih sredstava" .
12. Dana 16. maja 2003. godine, podnositeljka zahteva je sa preduzećem ponovo sklopila ugovor o radu (ugovor br. 806 na određeno vreme), kojim je utvrđeno da je podnositeljka zahteva zaposlena na radnom mestu „Manipulator – računovođa matične knjige“, radno mesto na kojem će raditi (prema ugovoru) do 30. juna 2003. godine. Nakon ovog datuma radni odnos podnositeljke zahteva je nastavljen mesečnim ugovorima.

13. Dana 30. juna 2003. godine. podnositeljka zahteva i kompanija su ponovo sklopili ugovor o zaposlenju (m. 1348), u kojem je podnositeljki zahteva produžen ugovor o radu i kojim je imenovana na istu poziciju (Manipulant - računovođa matične knjige), radno mesto na kojem će raditi (prema ugovoru) do 31. decembra 2003. godine.
14. Dana 31. marta 2004. godine direktor NPK ' Higijena-Tehnika" u Prištini je doneo odluku br. 397 u kojoj je navedeno;
 - I. Svim zaposlenima u NKP "Higijena-Tehnika" Priština, se produžava rok ugovora o radu za jedan (1) mesec odnosno do 30. aprila 2004. godine, izuzev zaposlene ... Gjylferije Mlehana , Manipulant – računovođa matične knjige, kojoj se ugovor o Radu neće produžiti.
 - II. Ovo rešenje biće objavljeno na oglasnoj tabli i na mestima za radnike .
15. Odluka nije sadržala nikakvo obrazloženje zašto podnositeljki zahteva ugovor o radu nije produžen, a svim ostalim zaposlenima jeste. Međutim, iz sudskih odluka koje se nalaze u spisima predmeta, čini se da je osnovni razlog zbog kojeg podnositeljki zahteva nije bio produžen ugovor o radu bio taj što je ona odsustvovala sa posla u trajanju od 11 radnih dana u različitim vremenskim periodima.
16. Podnositeljka zahteva je u zakonskom roku podnela žalbu na rešenje svog poslodavca broj 397 od 31. marta 2004. godine Upravnom odboru preduzeća dana godine, a nije dobila nikakav odgovor od preduzeća na podnetu žalbu.
17. Dana 29. aprila 2004. godine podnositeljka zahteva je podnela tužbu pred Opštinskim sudom u Prištini u kojoj je tražila da se poništi odluka njenog poslodavca br. 397 od 31. marta 2004. godine kojom njoj nije produžen ugovor o radu.
18. Dana 22 maja 2007. godine, Opštinski sud u Prištini je presudom C1. br.129/04 usvojio kao osnovan tužbeni zahtev podnositeljke zahteva-tužilje Gjylferije Mehane i PONIŠTIO je kao nezakonito rešenje br. 397. od 31. marta 2004.godine o ne produžetku ugovora o radu i obavezao je tuženo preduzeće da tužilju vrati na rad i radne obaveze sa svim pravima iz radnog odnosa, po stručnom usavršavanju koje je završila do dana 31. marta 2004. godine.
19. U obrazloženju svoje Presude, Opštinski sud u Prištini je, između ostalog, obrazložio da "Osnovnim zakonom o radu na Kosovu, Uredbom UNMIK-a br. 2001/27, članom 9, predviđeni su uslovi, način i trajanje zasnivanja radnog odnosa, a predviđeno je i kada počinje radni odnos i kada prestaje ugovor o radu. Član 11.4 predviđa otkaz ugovora o radu u slučaju nezadovoljavajućeg obavljanja radnih obaveza, gde je u tački (a) predviđeno zbog neopravdanog odsustva sa posla. Takođe u članu 11.6 predviđeno je da poslodavac mora upozoriti zaposlenog 1 mesec pre raskida ugovora. Povodom 11 dana odsustva tužilje sa posla i to u različitim vremenskim periodima, sud je potvrdio činjenicu da tuženo preduzeće nije sprovelo disciplinski postupak protiv tužilje zbog neovlašćenog odsustva sa posla, pri čemu bi kazne eventualno bile usmeno ili pismeno upozorenje, obustava povećanja plate, smanjenje radnog mesta ili prestanak rada. Ali, već je Rešenjem od 31.03.2004. godine obavestio tužilju o neobnavljanju ugovora o radu i lišio je prava na radni odnos. S druge strane, svakodnevna odsustva sa posla je usmeno dozvolila šef računovodstva, koja su takođe bila opravdana medicinskom dokumentacijom, osim što 11 dana odsustva nije plaćeno po platnoj listi".

20. Neodređenog dana, tužena strana NKP "Higijena-tehnika" u Prištini, podnela je žalbu na Presudu Osnovnog suda u Prištini C1. br. 129/04, od 22. maja 2007. godine.
21. Okružni sud u Prištini je rešenjem Ac-br.429/2008 od 24. decembra 2010. godine, odlučujući po tužbi tužene strane NKP "Higijena-tehnika" u Prištini, protiv presude Prvostepenog suda, odlučio da se presuda Opštinskog suda u Prištini C1. br.129/04 od 22.05.2007. godine poništi i da se predmet vrati Osnovnom sudu na ponovno suđenje.
22. Okružni sud je u vezi sa nalazima prvostepenog suda o odsustvu podnositeljke zahteva sa posla u svojoj odluci između ostalog obrazložio da izjava K.SH. kao bivšeg direktno pretpostavljenog podnositeljke zahteva, koja je data u svojstvu svedoka, u kojoj je ona navela da je odsustvo podnositeljke zahteva sa posla bilo obrazloženo jer joj je ona verbalno dozvolila, bila pogrešna procena prvostepenog suda i ne može se uzeti kao pouzdan dokaz i *"Budući da je ožalbena presuda zasnovana na činjenicama koje nisu pravilno ili potpuno dokazane, pa je usled toga nastala pogrešna primena materijalnog prava, iz ovih razloga i iznetih nalaza veće je ožalbenu presudu ukinulo i predmet se vraća prvostepenom sudu na ponovno suđenje"*.
23. Dana 14. septembra 2011. godine, u ponovljenom postupku, Opštinski sud u Prištini je presudom C-br.23/11, odlučujući po primedbama Okružnog suda u Prištini, usvojio kao osnovan tužbeni zahtev podnositeljke zahteva - tužilje Gjylferije Mehana, i poništio je kao nezakonito rešenje broj 397 od 31. marta 2004. godine o neobnavljanju ugovora o radu. Osnovni sud u Prištini je obavezao tuženo NPK „Higijeno-Tehnika“, sada RKUO „Čistoća“, u Prištini, da vrati tužilju na radno mesto i na poslove koje je ranije obavljala, sa svim pravima iz radnog odnosa, po njenom stručnom usavršavanju koje je završila do 31. marta 2004. godine.
24. U presudi je, između ostalog, prvostepeni sud u ponovljenom postupku, pozivajući se na obaveze poslodavca po pravilniku 2011/27, naglasio: *„Iz izvedenih dokaza kao i podnesaka stranaka, proizilazi da tužena strana u predmetu tužilje nije razmotrila postupak predviđen navedenom Pravilnikom jer nije unapred obavestila tužilju o nameri da prekine radni odnos, već je neposredno otkazala radni odnos tužilji."*
25. Neodređenog dana, tužena strana NKP "Higijena-tehnika" u Prištini, podnela je žalbu protiv Presude Opštinskog suda u Prištini C-br. 23/11, od 14. septembra 2011. godine.
26. Dana 12. marta 2014. godine, Apelacioni sud je, odlučujući po žalbi tužene strane, Rešenjem Ac. br.3015/2012 odlučio sledeće: *"PRIHVATA se žalba tužene, PONIŠTAVA se Presuda Opštinskog suda u Prištini C. br.23/2011 od 14.09.2011. godine, i predmet se vraća Osnovnom sudu u Prištini kao prvostepenom sudu na ponovno suđenje"*.
27. Apelacioni sud je u odluci u vezi sa stavom iznetim u presudi prvostepenog suda kada je navedeno da poslodavac nije unapred obavestio zaposlenog o neobnavljanju ugovora o radu što mu je i bila obaveza prema Pravilniku 2001/27, kao i obrazloženju odsustva sa posla, naglasio: *"Apelacioni sud Kosova u Prištini, ovakav stav prvostepenog suda ne može da prihvati kao ispravan, iz razloga što nije pravilno i potpuno dokazao činjenice koje su bile od značaja za dokazivanje odgovornosti tužilje, a ovo je zatraženo u presudi drugostepenog suda, odnosno Okružnog suda u Prištini i to po rešenju Ac. br.429/2008 od 24.12.2010.godine i to u pravcu dokazivanja da je tužilja obavestila tuženog u vezi sa odsustvom sa posla u spornom periodu i činjenice da je šef računovodstva K.SH. da li je ista imala ovlašćenja da tužilji opravda izostanke sa posla."*

28. Dana 3. jula 2015. godine, Osnovni sud u Prištini je, kao prvostepeni sud, odlučujući po treći put u ponovljenom postupku na osnovu rešenja Apelacionog suda Ac. br.3015/2012, doneo rešenje C. br. 1657/14, kojim je tužbeni zahtev tužioca usvojio kao osnovan i kojim je poništio kao nezakonito rešenje br. 397, od 31. marta 2004. godine, preduzeća gde je bila zaposlena podnositeljka zahteva a kojim njoj nije produžen ugovor o radu, obavezujući tuženo da vrati tužilju-podnositeljku zahteva na njeno radno mesto, istovremeno obavezujući tuženu firmu da tužilji nadoknadi izgubljeni lični prihod i druge finansijske obaveze koje su pomenute u presudi Osnovnog suda.
29. Neodređenog dana, tužena strana, NKP "Higijena-tehnika" u Prištini, podnela je žalbu protiv Presude Osnovnog suda u Prištini, C. Br. 1657/14, od 3. jula 2015. godine.
30. Dana 7. juna 2018. godine, Apelacioni sud je, odlučujući po žalbi tužene strane, doneo rešenje Ac. br.4076/2015 u kojem je odlučio da : *PRIHVATA se žalba tuženog, UKIDA se Presuda Osnovnog suda u Prištini C. br.1657/2014 od 03.02.2015. godine a pitanje se vraća na ponovno suđenje pred prvostepenim sudom.*
31. U rešenju u kojem je ukinuta Presuda prvostepenog suda, veće Apelacionog suda je, između ostalog, obrazložilo da: " *Veće ocenjuje da u presudi prvostepenog suda nisu dati razlozi o odlučnim činjenicama. Prvostepeni sud nije dovoljno obrazložio na čemu je zasnovao svoju odluku. Članom 160.4 ZPP-a navodi se da obrazloženje presude sadrži: zahteve stranaka, činjenice koje su one iznele i dokaze koje je stranka predložila, koje su od tih činjenica dokazane, zašto i kako su dokazane te činjenice, i ukoliko su iste dokazima utvrđene, koje je dokaze koristio i kako ih je ocenio*"
32. Dana 2. decembra 2019. godine, Osnovni sud u Prištini – Opšte odelenje je po četvrti put, u postupku ponovnog suđenja , Presudom C-br. 1921/18 odlučio da USVOJI u potpunosti kao osnovan tužbeni zahtev tužilje Gjylferije Mehana, iz Vučitrna, i da PONIŠTI kao nezakonitu odluku NPK "Higijeno Tehnika", sada R KUO "Čistoća" sa br. 397 od 31.03.2004. godine, sa sedištem u Prištini, o ne produžavanju ugovora o radu tužilje, Osnovni sud je takođe naglasio u presudi da POTVRĐUJE se da tužilja Gjylferije Mehana ima status radnika na neodređeno vreme i istovremeno je obavezao tuženo da tužilju vrati na posao i radne dužnosti koje je obavljala pre nego što joj ugovor nije bio produžen.
33. Jednog neodređenog dana NPK "Higijeno Tehnika", sada R KUO "Čistoća" sa sedištem u Prištini je protiv Presude Prvostepenog suda uložilo žalbu pred Apelacionim sudom Kosova.
34. Dana 7. aprila 2023. godine, Apelacioni sud je, u Presudi CA-br. 2784/2020, od, odlučujući po žalbi tužene strane NPK "Higijeno Tehnika", sada R KUO "Čistoća" sa sedištem u Prištini, protiv preduke prvostepenog suda, **odbio** žalbu tuženog, i gde je POTVRDIO presudu Osnovnog suda u Prištini C-br. 1921/2018, od 02.12.2019. godine.
35. Veće Apelacionog suda je u odbijajućoj presudi naglasilo da: " *Veće nalazi da prvostepeni sud u sprovođenju parničnog postupka, u potvrđujućem delu prvostepene presude, nije učinio bitnu povredu odredaba parničnog postupka, iz člana 182. stav b), g), j), k) i m) ZPP-a, o kojima se drugostepeni sud, u postupku po tužbi, stara po službenoj dužnosti, niti povrede na koje se u tužbi ukazuje a koje bi mogle da utiču na zakonito i pravično odlučivanje u ovom parničnom postupku i dalje dodaje da „Obrazloženje žalbene presude sadrži elemente predviđene članom 160. stav 4. i 5. ZPP-a, sadrži potpune i jasne razloge za sve odlučne činjenice kao i*

odredbe materijalnog prava na kojima je prvostepeni sud zasnovao žalbenu presudu”.

36. Presuda prvostepenog suda C-br. 1921/18, od 02. decembra 2019. godine je postala pravosnažna dana 07. aprila 2023. godine, a izvršna dana 11. maja 2023. godine.
37. Dana 29. maja 2023. godine, NPK "Higijeno Tehnika", sada RKUO "Čistoća" sa sedištem u Prištini, je podnelo zahtev za reviziju pred Vrhovnim sudom Kosova a protiv Presude Apelacionog suda CA-br. 2784/2020, od 7. aprila 2023. godine.
38. Revizija je podneta od strane tuženog preduzeća pozivajući se na član 32, [Pravo na pravno sredstvo], i član 54 [Sudska zaštita prava], Ustava Republike Kosovo i član 211, stav 1 Zakona br. 03/L-006 o Parničnom Postupku, dok se u tom zahteva naglašava da su radnje preduzeća u odnosu na bivšu radnicu Istog – ovde podnositeljku zahteva, bile zasnovane na uredbu UNMIK-a 2001/27, koja se primenjivala u dotično vreme, odnosno na članu 11.1 u kojem se izričito, prema navodima koji su podneti u reviziji, propisuje da :

11.1. "ugovor o radu se prekida:

(d) po isteku trajanja radnog odnosa i ...

obrazlažući dalje da “U tom smislu, pošto je ugovor o radu (na određeno vreme) zaključen između tužilje i tuženog istekao, odluka da se ugovor o radu ne nastavi po osnovu neopravdanog odsustva tužioca na radnom mestu je pravična i zakonita.”

39. Dana 7. juna 2023. godine podnositeljka zahteva je preko svog zastupnika advokata Ahmeta Gjinovcija, dostavila Vrhovnom sudu odgovor na reviziju koju je podnela tužena strana. U odgovoru, zastupnik podnositeljke zahteva je naglasio da „*Smatram da je revizija tuženog potpuno neosnovana jer tužena strana ne pruža nikakve dokaze ili činjenice kojima bi dokazalo tvrdnje iznete u reviziji.*“
40. Dana 12. juna 2023. godine, Vrhovni sud Kosova, odlučujući po zahtevu za reviziju kojeg je podnela tužena strana (NPK "Higijeno Tehnika", sada RKUO "Čistoća" A.D.) i uzimajući za osnov odgovor koji je podnela stranka tužilja (zastupnik podnositeljke zahteva) je doneo presudu Rev. br.227/2023 kojom je odlučeno da se: PRIHVATA se revizija tužene strane kao osnovana i PREINAČUJE SE presuda Apelacionog suda Kosova br. 2784/2020 od 7. aprila 2023. godine kao i Presuda Osnovnog suda u Prištini C. br.1921/18 od 2. decembra 2019.godine, tako da se ODBIJA tužbeni zahtev tužilje Gjylferije Mehane iz Vučitrna, kojim je tražila da se rešenje tuženog broj 397 od 31. marta 2004. godine, poništi, doneto od strane upravnog direktora tužene strane, za neobnavljanje ugovora o radu br. 1348 od 30. juna 2003. godine, da se tužena obaveže da tužilju vrati na posao i radne obaveze na kojima je ranije radila, sa svim pravima iz radnog odnosa,.....
41. U delu obrazloženja svoje presude o Reviziji, Vrhovni sud je naglasio: “ *U ovakvom stanju stvari konkretnog građansko-pravnog predmeta, Vrhovni sud Kosova je našao da su nižestepeni sudovi pravilno i u potpunosti potvrdili činjenično stanje, međutim, na osnovu takvog stanja, prema oceni ovog Suda, pogrešno su primenili materijalno pravo kada su tužbu i tužbeni zahtev tužilje usvojili kao osnovane, a zbog kojih razloga je reviziju tuženog trebalo prihvatiti kao osnovanu i preinačiti presude dva nižestepena suda i odbiti tužbeni zahtev tužilje kao neosnovan.*

I, dalje

Dakle, iz razloga koji proizilaze iz dokumentacije predmeta i iz sprovedenih dokaza, odluka tužene strane da ne nastavi ugovor je doneta, između ostalog, u skladu sa odredbama Uredbe UNMIK-a br. 2001/27 o osnovnom radu na Kosovu, koji je u to vreme bio na snazi i primenjiv. Odredbom člana 10.1 navedene Uredbe, utvrđeno je da se „Ugovor o radu može zaključiti: a) na neodređeno vreme ili b) na određeno vreme“. Stavom 2. člana 10. predviđeno je da je isti sklopljen u pisanoj formi., a potpisan od poslodavca i zaposlenog i obuhvata druga pitanja, kao što su mesto rada, naziv, priroda, vrsta posla, radna mesto, sati, datum početka rada, trajanje ugovora o radu, visina plate i dr. Odredbom člana 11.1 (tačka d) ove uredbe, propisano je, između ostalog, da i ugovor o radu prestaje istekom trajanja radnog odnosa. Međutim, ovo je konkretan slučaj sa radnikom, ovde tužiljom, koji je, kako je gore naglašeno i u gore navedenom ugovor o radu, sklopljenim na njihovu međusobnu saglasnost i volju, kod tužene strane na određeno vreme.

Navodi podnositeljke zahteva

42. Podnositeljka zahteva navodi da su joj osporenim Presudom povređena njena prava koja su zagantovana članom 24 [Jednakost pred Zakonom], 24 [Jednakost pred Zakonom], i članom 49 [Pravo na rad i obavljanje Profesije]

i. navodi u vezi sa povredom člana 24 [Jednakost pred Zakonom] Ustava

43. Podnositeljka zahteva nije jasno precizirala kako joj je povređeno ustavno pravo na Jednakost pred Zakonom, ali u svom zahtevu ona tvrdi da: *” Kada se imaju u vidu gore navedene okolnosti, preko produženo vreme trajanja ovog radnog spora još iz 2004. godine, preko 19 godina, rešenje sa revizijom u roku od 4 dana od dana podnošenja odgovora na reviziju, istog tog dana, na osnovu informacija koje sam osigurala, predmet je poslat Vrhovnom sudu, kada se zna da u Vrhovnom sudu postoje predmeti koji se čekaju mesecima, mislimo da je Vrhovni sud Kosova, u ovom spornom slučaju, stvorio standard koji do sada nije postojao u sudskoj praksi.*

44. Iz navedenog proizilazi da podnositeljka zahteva tvrdi da njen predmet nije tretiran kao drugi predmeti u Vrhovnom sudu jer je odlučeno veoma brzo, uzimajući u obzir *„da u tom sudu postoje predmeti koji se čekaju mesecima“* i takođe uzimajući u obzir trajanje postupaka pred drugim stepenima suđenja.

i. Navodi u vezi sa povredom člana 49 [Pravo na rad i Obavljanje Profesije] Ustava

45. Ni navod koji se tiče povrede člana 49. Ustava, podnositeljka zahteva nije jasno precizirala kako i iz kojih razloga je povređen na njenu štetu, ali je prilikom ocene presude revizije istakla da: *“ Smatramo da je i ovde Vrhovni sud povredio osnovna prava na štetu tužilje koja su zagantovana Ustavom Republike Kosovo jer je to nelogično i do sada se nije desilo da sud uskrati pravo radnika na naknadu ličnog dohotka, kada su oba nižestepena sudova na osnovu dokaza i činjenica potvrdili da tužilja ima status radnika na neodređeno vreme.*

Relevantne Ustavne i zakonske odredbe

Ustav Republike Kosovo

Član 24 [Jednakost pred Zakonom]

1. *Pred zakonom su svi jednaki. Svako ima pravo na jednaku zakonsku zaštitu, bez diskriminacije.*

2. *Niko se ne sme diskriminisati na osnovu rase, boje, pola, jezika, veroispovesti, političkog ili nekog drugog uverenja, nacionalnog ili društvenog porekla, veze sa nekom zajednicom, imovine, ekonomskog ili socijalnog stanja, seksualnog opredeljenja, rođenja, ograničene sposobnosti ili nekog drugog ličnog statusa.*

3. *Načelo jednakosti pred zakonom ne sprečava sprovođenje i usvajanje privremenih mera, neophodnih za zaštitu i napredak prava pojedinaca i grupa koje nisu jednake. Takve mere se mogu sprovoditi samo do ostvarenja cilja radi kojeg su uspostavljene.*

Član 49 **[Pravo na Rad i Obavljanje Profesije]**

1. *Garantuje se pravo na rad.*

2. *Svako lice ima pravo da slobodno izabere svoju profesiju i radno mesto.*

UNMIK Uredba Br. 2001/27 o Osnovnom zakonu o Radu

Član 10 **Ugovor o Radu**

10.1 Ugovor o radu se može sklopiti:

(a) na neodređeno vreme ili

(b) na određeno vreme.

[...]

Član 11

Prestanak ugovora o radu

11.1 Ugovor o radu prestaje:

[...]

(d) po isteku radnog odnosa i

(dh) po pravnoj snazi.

[...]

Član 27

Zakon na snazi

Ova Uredba stavlja van snage svaku odredbu važećeg zakona koja je u suprotnosti sa njim.

ZAKON BR. 03/L-006 O PARNIČNOM POSTUPKU

Član 211

211.1 Protiv presude drugostepenog suda, stranke mogu da podnesu reviziju u roku od trideset (30) dana od dana kada im je uručena presuda.

Član 212

O reviziji odlučuje Vrhovni sud Kosova.

Član 213

Podneta revizija nije prepreka za izvršenje pobijene konačne presude.

Član 224

224.1 Ukoliko revizionna komisija konstatuje da je materijalno pravo pogrešno primenjeno, presudom usvaja podnetu reviziju i menja pobijenu presudu.

Ocena prihvatljivosti zahteva

46. Sud prvo razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove o prihvatljivosti koji su utvrđeni Ustavom, propisani Zakonom i dalje predviđeni Poslovníkom o Radu.
47. U tom smislu, Sud se prvenstveno poziva na stavove 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, u vezi sa stavom 4 člana 21. [Opšta načela] Ustava, koji propisuju:

Član 113

[Jurisdikcija i ovlašćene strane]

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

[...]

48. Sud u nastavku razmatra da li je podnositeljka zahteva ispunila uslove prihvatljivosti, koji su dalje precizirani u Zakonu, odnosno u članovima 47, 48 i 49 Zakona, koji propisuju:

Član 47

[Individualni zahtevi]

*“1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagarantovana prava i slobode krši neki javni organ.
2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva ”.*

Član 48
[Tačnost podneska]

“ Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori ”.

Član 49
[Rokovi]

“ Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku. U svim ostalim slučajevima, rok počinje na dan javnog objavljivanja odluke ili akta...”.

49. Pored toga, Sud razmatra da li je podnositeljka zahteva ispunila uslove prihvatljivosti koji su propisani u pravilu 34 (Kriterijum o prihvatljivosti) Poslovnika o Radu. Pravilo 34 (2) Poslovnika o Radu propisuje uslove na osnovu kojih Sud može da razmotri neki zahtev, uključujući i uslov da zahtev nije očigledno neosnovan. Konkretno, pravilo 34 (2) propisuje:

Sud može smatrati zahtev neprihvatljivim ako je zahtev očigledno neosnovan kada podnosilac/teljka zahteva nije dovoljno dokazao/la i potkrepio/la svoju tvrdnju.

50. U vezi sa ispunjenjem gore navedenih kriterijuma, Sud ocenjuje da je podnositeljka zahteva: i. ovlašćena strana, u smislu člana 113.7 Ustava; ii. ona osporava ustavnost Presude Vrhovnog suda Rev. br. 227/2023, od 12. juna 2023. godine; iii. iscrpela je sva pravna sredstva koja su joj bila dostupna, u smislu člana 113.7 Ustava i člana 47.2 Zakona; iv. jasno je objasnila za koja prava zagarantovana Ustavom ona smatra da su joj povređena, u skladu sa zahtevima iz člana 48 Zakona; i v. podnela je zahtev unutar zakonskog roka od 4 (četiri) meseca, kako je to propisano u članu 49 Zakona.
51. Stoga, kao što je navedeno u izveštaju iznad, Sud će razmotriti meritum slučaja da bi odredbio da li je zahtev i tvrdnje koje su navedene u njemu unutar ili ne okvira koji je propisan kriterijumima pravila 34(2) Poslovnika o Radu.
52. Sud podseća da gore navedeno pravilo, zasnovano kako na sudskoj praksi ESLJP-a, tako i na sudskoj praksi Suda, omogućava Sudu da proglasi zahteve neprihvatljivim iz razloga koji se odnose na meritum slučaja. Tačnije, na osnovu ovog pravila, Sud može da proglasi zahtev neprihvatljivim na osnovu, i nakon ocene njegovog merituma, odnosno ako isti smatra da je sadržaj zahteva očigledno neosnovan na ustavnim osnovama, kao što je propisano u stavu (2) pravila 34. Poslovnika o Radu. Na osnovu sudske prakse ESLJP-a, ali i Suda, zahtev se može proglasiti neprihvatljivim kao „očigledno neosnovan“ u celini ili samo u odnosu na konkretan navod koji zahtev može da sadrži.
53. S tim u vezi, takve navodi, na osnovu sudske prakse ESLJP-a, mogu se kategorisati u četiri različite grupe: (i) navodi kategorisani kao navodi „četvrtog stepena“; (ii) navodi koji su kategorisani kao navodi sa „očiglednim ili evidentnim nedostatkom povrede“; (iii) „nepotkrepljeni ili neobrazloženi“ navodi, i na kraju, (iv) „konfuzni i nejasni“ navodi” .
54. U ovom kontekstu, da bi mogao da proceni prihvatljivost zahteva, odnosno da li je isti očigledno neosnovan na ustavnim osnovama, Sud će prvo podsetiti na suštinu slučaja koji je sadržan u ovom zahtevu i relevantne navode podnositeljke zahteva, pri čijoj

oceni će Sud primeniti standarde sudske prakse ESLJP-a, u saglasnosti sa kojom je, na osnovu člana 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava, dužan da tumači osnovna prava i slobode zagarantovane Ustavom.

55. U svetlu ovog normativnog okvira, Sud skreće pažnju da je suštinsko pitanje u okolnostima konkretnog slučaja povezano sa tvrdnjom podnositeljke zahteva u vezi sa neobnavljanjem njenog ugovora o radu sa poslodavcem kod kojeg je radila 19 godina.
56. U ovom slučaju, Sud primećuje da podnositeljka zahteva tvrdi da u suštini osporena Presuda Vrhovnog suda Rev Rev. br.227/2023 od 12. juna 2023. godine, specifično povređuje dva ustavna prava koja su zagarantovana članom 24 [Jednakost pred zakonom], i članom 49 [Pravo na radi i obavljanje Profesije] Ustava. Stoga, Sud će razmotriti ove navode posebno.

i) Što se tiče navodnih povreda člana 24 Ustava

57. Na osnovu gore navedenog, Sud primećuje da podnositeljka zahteva navodi povrede jednakosti pred zakonom, koja je zagarantovana članom 24 Ustava. S tim u vezi, podnositeljka zahteva – njen zastupnik nije precizirao kako je došlo do povrede ovog prava u njenom slučaju, već je samo naglasio da: "*Vrhovni sud je na sednici Veća koja je održana dana 12.06.2023.godine, /u ponedeljak/ a koja je nakon 4 radna dana, (od dana dostavljenog odgovora na reviziju) doneo presudu za koju tvrdimo da je doneta povredom Ustavom zagarantovana prava*".I nakon toga "*kao da u Vrhovnom sudu uopšte nije bilo drugih predmeta koji čekaju na rešavanje, odnosno kao da iza ovog predmeta stoji neko ko ima uticaj i interes i da je zainteresovan da se slučaj reši onako kako je odlučeno, na štetu stranke tužilje*".
58. Sud, u tom kontekstu naglašava da, oslanjajući se na član 48 Zakona i na stavove (1) (d) i (2) pravila 34 Poslovnika o Radu i na svoju sudsku praksu, Sud je konstantno naglašavao da (i) strane su obavezne da jasno preciziraju i da na adekvatan način predstavljaju činjenice i tvrdnje; i takođe (ii) da dokažu i na dovoljan način potkrepe svoje tvrdnje u vezi sa povredama njihovih prava ili ustavnih odredbi (vidi slučajeve Suda KI163/18, podnosilac *Kujtim Lleshi*, stav 85, i KI124/20 podnosilac [MuhamedAli Ceysülmedine](#), Rešenje o neprihvatljivosti od 20. januara 2021. godine, stav 42 i [KI 221/21](#), podnosilac *Shpejtim Gacaferri*, Rešenje o neprihvatljivosti od 31. marta 2022. godine, stav 55).
59. Podnositeljka zahteva u svom zahtevu nije objasnila zašto je povređeno ovo ustavno pravo, zašto nije bila ravnopravno tretirana prema zakonu ili gde je njena nejednakost u odnosu na druge slučajeve poput ovog ili sličnih. Samo konstatacija da je Vrhovni sud brzo rešio svoj slučaj „*i da gotovo da nije bilo drugih predmeta koji čekaju na odluku*“ ne predstavlja osnovanu tvrdnju koja navodi da Ustavni sud utvrdi povredu člana 24. Ustava.
60. Osim gore navedenog nalaza, Ustavnom sudu nije dostavljen nijedan drugi dokaz da je Vrhovni sud uticao na donošenje odluke u osporenoj presudi kako tvrdi podnositeljka zahteva i stoga Sud smatra da su navodi podnositeljke zahteva u vezi sa povredom člana 24 Ustava, „nepotkrepljeni ili neobrazloženi“ navodi, i samim tim, neprihvatljivi navodi, kako je to i propisano u članu 48 Zakona i pravilu 34 (2) Poslovnika o Radu.

ii) Što se tiče navoda podnositeljke zahteva o povredi člana 49 [Pravo na Rad i Obavljanje Profesije] Ustava

61. S tim u vezi, Sud primećuje da se u smislu ovog konkretnog prava, član 49. [Pravo na rad i obavljanje profesije] Ustava, definiše standard koji određuje garancije i prava na

rad i mogućnosti za zapošljavanje i obezbeđivanja jednakih uslova bez diskriminacije, kao i pravo na izbor radnog mesta i slobodno obavljanje profesije, bez prinudne obaveze. (vidi, između ostalog, rešenje neprihvatljivosti u slučaju KI46/15, sa podnosiocem *Zejna Qosaj*, objavljeno dana 20. oktobra 2015. godine, stav 26 i vidi takođe Rešenje o neprihvatljivosti u slučaju [KI 64/18](#) sa podnosiocem *Hasan Maxhuni*, stav 74).

62. U tom kontekstu, Sud smatra da se navodi podnositeljke zahteva u vezi sa povredom prava na rad trebaju razmatrati u svetlu gore navedenog tumačenja. Zaštita prava na rad, na specifičan način, uključujući i način zasnivanja ali i prekida istog je regulisana zakonskim odredbama koje su na snazi u Republici Kosovo ili u zakonima i Uredbama UNMIK-a koje su bile na snazi u dotično vreme kada je spor i počeo.
63. U tom pravcu, Sud smatra da osporena presuda Vrhovnog suda ni na koji način sprečava podnositeljku zahteva da radi ili da obavlja profesiju. Kao posledica, ne postoji ništa u navodu podnositeljke zahteva što bi opravdalo zaključak da su joj povređena ustavna prava garantovana članom 49. Ustava (Vidi, *mutatis mutandis* ustavni Sud u slučaju KI136/14, podnosilac *Abdullah Bajqinca*, Rešenje o neprihvatljivosti, od 10 februara 2015, stav 34, kao i KI42/17, sa podnosiocem *Kushtrim Ibraj*, Rešenje o neprihvatljivosti od 5 decembra 2017, stav 53).
64. S tim u vezi, Sud nalazi da je podnositeljki zahteva data prilika da bude saslušana, da iznese činjenice u njenu korist i da se suprotstavi nepovoljnim dokazima suprotne strane. U ovom radnom sporu postoje 4 sudske odluke u prvom stepenu, 4 sudske odluke u drugom stepenu i presuda Vrhovnog suda, a podnositeljka zahteva je u celom postupku bila aktivan i ravnopravan deo procesa.
65. Štaviše, sud smatra da je Vrhovni sud odlučio o zahtevu za reviziju na osnovu svoje nadležnosti koja je predviđena članovima 212. i 224.1 Zakona br. 03/l-006 o Parničnom Postupku, kada je zaključio da je u tom slučaju pogrešno primenjeno materijalno pravo, te je i preinačio je sudsku odluku drugostepenog suda. Sud je u presudi utvrdio da je primenljivi zakon u sporu koji je pokrenula podnositeljka zahteva bila Uredba UNMIK-a 2001/27 i ta Uredba predviđa da se ugovor zaključen na određeno vreme može obnoviti kao u ovom slučaju. Sud takođe naglašava da je Vrhovni sud Republike Kosovo, na osnovu člana 26. stav 1. tačka 1.4 Zakona o sudovima, Zakona br. 06/1.-054, na Glavnoj sednici, održanoj 07. novembra 2022. godine, doneo **načelni stav** u vezi sa radnim sporovima u kojima je primenjen ovaj propis i “*ne primenjuju se odredbe Zakona o radu Jugoslavije iz 1977. godine sa relevantnim izmenama, odredbe Zakona o radnim odnosima SAP Kosova (Službeni list br. 24/22. jun 1984. godine), i Zakona o izmenama i dopunama zakona o radnim odnosima (Službeni list SAP Kosova br. 14/1987 od 24. aprila 1987. godine) niti odredbe kasnijeg Zakona o radnim odnosima SAP Kosova – Službeni list br. 12/1989 od 14. aprila 1989. godine*”.
66. Sud dalje naglašava da je na osnovu gore navedenog člana (član 26. st. 1. tačka 1.4 Zakona o sudovima, Zakon br. 06/1.-054), Vrhovni sud „**utvrđuje načelne stavove, daje pravna mišljenja i smernice za jedinstveno sprovođenje zakona od strane sudova na teritoriji Kosova;**”
67. Sud nalazi da ovaj principijelni stav koji nameće obavezu „*jedinstvene primene zakona od strane sudova na teritoriji Kosova;*“ donet od strane Vrhovnog suda pre nego što je doneta presuda o reviziji u slučaju podnositeljke zahteva, stoga je i presuda Rev br. Rev.br.227/2023 bila u liniji sa stavovima izraženim u njoj.

68. Sud, u vezi sa konačnim ishodom odlučivanja u ovom sporu, ponavlja svoju konsolidovanu praksu da on nije Sud za utvrđivanje činjenica, te da je pravična i potpuna provera činjeničnog stanja u punoj nadležnosti redovnih sudova.
69. S tim u vezi, Sud podseća da je u slučaju *Tomić i drugi protiv Grne Gore*, (Presuda ESLJP-a od 17. aprila 2012. godine stav 53) ESLJP naglasio da nije dužnost Ustavnog suda “*da dovede u pitanje tumačenje zakona od strane redovnih sudova, jer, u principu, nije njegova funkcija da upoređuje različite odluke domaćih sudova, čak i ako su donete u naizgled sličnim procesima; isti mora poštovati nezavisnost ovih sudova (vidi Nejdett Sahin i Perihan Sahin protiv Turske [V.V], br. 13279/05, st. 49-50, 20. oktobar 2011. godine.*
70. Štaviše, uloga Ustavnog suda je samo da obezbedi poštovanje prava zagwarantovanih Ustavom i drugim pravnim instrumentima, pa stoga ne može delovati kao sud „četvrtog stepena”. (Vidi, Presuda ESLJP-a, *Pekinel protiv Turske*, od 18. marta 2008. godine, br. 9939/02, stav 53; i *mutatis mutandis* u slučaju KI86/11, podnosilac zahteva *Milaim Berisha*, Rešenje o neprihvatljivosti od 5. aprila 2012. godine).
71. Ustavni sud interveniše samo kada redovni sudovi svojim postupkom krše ustavna prava i standarde. U ovim slučajevima, Sud ne preispituje činjenice i okolnosti, niti ponovo tumači zakone, već vrši ocenu ustavne prirode, koja se razlikuje od ocene sudova redovne nadležnosti.
72. Na osnovu gore navedenog, Sud zaključuje da podnositeljka zahteva nije uspela da potkrepi svoje tvrdnje i nije dokazala na ustavnim osnovama da joj je Vrhovni sud uskratio pravo na rad i obavljanje profesije.

Zaključak

73. Sud, nakon ispitivanja činjenica koje su iznete u zahtevu, tvrdnji koje su navedene od strane podnositeljke zahteva u vezi sa povredom prava koja su zagarrantovana članovima 24 i 49 Ustava, u skladu sa svojom sudskom praksom ali i sudskom praksom ESLJP-a zaključuje da je zahtev očigledno neosnovan po ustavnim osnovama i treba se proglasiti neprihvatljivim, u skladu sa pravilom 34 stav (2) Poslovnika o Radu.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članovima 20 i 47 Zakona i u skladu sa pravilom 34 (2) Poslovnika o Radu, dana 22. januara 2023. godine jednoglasno:

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovo rešenje stranama;
- III. DA OBJAVI ovo rešenje u Službenom listu, u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- IV. Ovo rešenje stupa na snagu danom objavljivanja u Službenom listu, u skladu sa stavom 5 člana 20 Zakona.

Sudija izvestilac

Radomir Laban

Predsednica Ustavnog suda

Gresa Caka-Nimani